

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
іноземної та слов'янської філології

А. М. Коваленко

«28» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
другий (магістерський) рівень

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність – 014 Середня освіта (Українська мова і література)

додаткова предметна спеціальність – 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

освітньо-професійна програма: Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

Мова навчання – українська

Погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземної та
слов'янської філології

«28» серпня 2020 р

Голова

Семенов О.М., д.пед.н., професор

Суми – 2020

Розробник:

Семенов О.М., доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови і літератури

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Семенов О.М., д.пед.н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Освітній ступінь: магістр	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90		Рік підготовки:	
		1	1
		Семестр	
		1	1
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Консультації	
		2 год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета – ознайомити з новітніми технологіями навчання української мови у старшій /профільній школі; сприяти формуванню загальних та фахових компетентностей, медіаосвітньої компетентності, академічної культури.

Особливість навчальної дисципліни полягає в поглибленні знань магістрантів у галузі української лінгводидактики, вивченні кращих здобутків українського та європейського освітнього досвіду, лінгводидактичної спадщини мовознавців, у т.ч. північно-східного регіону, Сумщини з метою ефективної організації педагогічної діяльності майбутніх учителів-тьюторів, навчання української мови старшокласників. На виконання завдань навчальної дисципліни викладач у рамках українсько-польського проекту «Інноваційний університет та лідерство. Фаза IV: комунікаційні стратегії і відносини: університет школа» (листопад 2018 р., Польща) вивчала досвід фахівців факультету Artes Liberales, Варшавського, Ягеллонського університетів, залучалась інтердисциплінарних тренінгів з актуальних питань шкільної та вищої освіти, активного партнерства вчителя, учня, студента, науковця. Результатом участі в українсько-польському проекті є ресурсний центр професійного розвитку вчителя української мови і літератури, що функціонує на кафедрі української мови і літератури. Викладач є співавтором програми з української мови (філологічний напрям, профіль – українська філологія), рекомендованої МОН. (<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>).

Робоча навчальна програма сертифікована IREX.

Регіональний аспект. На лекціях і практичних заняттях опрацьовуємо досвід мовознавців і лінгводидактів Сумщини О.Скорика, С. Дорошенка, учителів-методистів м.Суми і Сумщини (А.Баєва, Н.Шеденко та ін.).

Завдання навчальної дисципліни:

- розширити, поглибити знання магістрантів у галузі української лінгводидактики на основі аналізу українського та європейського досвіду, тенденцій розвитку спеціальності, галузевого та регіонального контексту, з метою ефективної організації педагогічної діяльності, поглибити знання щодо інноваційних методів і прийомів навчання української мови у старшій /профільній школі;

- формувати у магістрантів фахово-методичні уміння: проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти навчально-методичне забезпечення), проводити різні види занять, позакласну діяльність за фахом і як класного керівника у старшій школі з урахуванням педагогічних інновацій, знань про індивідуально-вікові особливості учнівської молоді, у т.ч. дітей з особливими освітніми потребами;

- виконувати дослідницький/медіаосвітній проект з актуальних проблем української лінгвістики та методики на засадах академічної доброчесності; організувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на

формування культуромовних особистостей учнів; формувати здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах наукової (конференції, вебконференції, круглі столи, дискусії) та навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори); вести позакласну роботу з предмета.

- виховувати у магістрантів відповідальне ставлення до майбутньої професії, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення, уміння працювати з фаховими джерелами, медіаджерелами.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування у магістрів передбачених освітньою програмою компетентностей:

<p>Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>ЗК 1. Знання та розуміння специфіки професії і предметної галузі, основних концепцій, базових філологічних понять.</p> <p>ЗК 2. Здатність діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>ЗК 4. Здатність працювати в команді, генерувати нові ідеї, мотивувати колег (учнів, студентів) на досягнення загальних цілей.</p> <p>ЗК 5. Здатність здійснювати пошук, оброблення, аналіз, систематизацію, критичне осмислення інформації з різних джерел; навички використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 7. Здатність визначати, формулювати та розв'язувати складні професійно-педагогічні проблеми, які вимагають інтеграції знань та практичних умінь з різних наук.</p> <p>ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою, уміння правильно, логічно, ясно будувати своє усне та писемне мовлення.</p> <p>ЗК 9. Здатність використовувати знання іноземної мови у професійній діяльності.</p> <p>ЗК 10. Здатність учитися, готовність до самоосвіти і самовдосконалення впродовж життя, постійного підвищення кваліфікації, брати відповідальність за навчання інших.</p>
<p>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ПК-1. Здатність самостійно опанувати нові знання за спеціальністю, вільне володіння науковим інструментарієм у галузі філологічної та методичної науки для використання у професійній діяльності.</p> <p>ПК-2. Здатність осмислювати мистецтво слова як систему, розуміти еволюційний шлях розвитку української мови.</p> <p>ПК-3. Здатність до формування індивідуального</p>

ораторського стилю; уміння чітко і зрозуміло висловлювати думку, використовуючи знання законів техніки мовлення; вести розгорнутий академічний монолог/діалог із фахової проблематики (лекція, доповідь, виступ, огляд, промова тощо), володіти полемічним мистецтвом.

ПК-4. Здатність виконувати різні види лінгвістичного аналізу, до опанування технології роботи з фаховим текстом, реферувати, анотувати, редагувати, перекладати, укладати, нормативно вживати засоби наукової мови.

ПК-5. Здатність орієнтуватися в основних тенденціях суспільного життя, мовної освіти та визначати власну позицію, вивчати, критично осмислювати й упроваджувати у власну педагогічну та наукову діяльність український та світовий досвід відомих науковців та вчителів з метою свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі.

ПК-6. Володіння методологією і методами наукового дослідження, уміння виконувати завдання проблемно-пошукового, дослідницького, творчого характеру.

ПК-7. Навички ефективно проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти, проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти) з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді.

ПК-8. Здатність виконувати комплексний дослідницький/медіапроект з актуальних проблем філології, методики та інших, суміжних із філологією, галузей знань; брати участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).

ПК-10. Уміння організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на формування культури мовної особистості учнів/ студентів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Зміст навчальної дисципліни тісно пов'язаний з навчальними дисциплінами: «Сучасна українська літературна мова», «Фахова українська мова», «Стилістика української мови», «Культура української мови», «Українська діалектологія», «Вступ до мовознавства», «Методика навчання

української мови», «Педагогіка», «Психологія», «Основи наукових досліджень».

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- законодавчі, нормативні документи, що визначають діяльність педагогічних працівників ЗОЗ; дотримуватись принципів академічної доброчесності;

- **поглибити** уявлення про тенденції розвитку спеціальності, актуальні проблеми методики навчання української мови на сучасному етапі; галузевий та регіональний контекст з метою ефективної організації педагогічної діяльності, інноваційні методи і прийоми навчання української мови у старшій /профільній школі;

- основні форми занять та методику їх проведення у старшій школі; доцільні форми та шляхи організації індивідуальної та самостійної роботи школярів;

- специфіку виробничої (педагогічної) практики у профільній школі;

- досвід кращих учителів української мови літератури;

уміти:

- працювати із фаховими джерелами, медіа джерелами з проблем уроку;

- проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, створювати на належному методичному рівні дидактичний матеріал, добирати навчально-методичну, наукову та довідкову літературу;

- складати конспекти уроків різних типів; керуватися принципами академічної доброчесності;

- створювати електронне навчальне забезпечення і використовувати його на заняттях;

проводити різні види занять, позакласну діяльність за фахом і як класного керівника у старшій школі з урахуванням педагогічних інновацій, знань про індивідуально-вікові особливості учнівської молоді, у т.ч. дітей з особливими освітніми потребами; організувати на високому рівні самостійну та індивідуальну роботу шкільної молоді;

- виконувати дослідницький/медіаосвітній проект на засадах академічної доброчесності;

- дбати про запровадження інформаційно-комп'ютерних та інших інноваційних технологій у навчальний процес;

брати участь в різних формах наукової (конференції, вебконференції, круглі столи, дискусії) та навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори); вести позакласну роботу з предмета.

- збагачуватися досвідом кращих учителів міста Суми та Сумської області, регіону, України, викладачів та експериментальною роботою науковців

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

З цією метою використовуємо такі методи навчання: елементи студентоцентрованого навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, індивідуально-творчий підхід, навчання через виробничу педагогічну практику в закладах загальної середньої освіти, дослідницький, частково-пошуковий, інтерактивно-комунікативний методи (вебінари, тренінги, презентації), навчально-ігрові технології; створення дослідницького /медіа освітнього продукту. Пропонуємо такі форми навчання: лекційні, у т.ч. мультимедійні, інтерактивні, практичні заняття, тренінги, індивідуальні консультації, диспути, дискусії, «круглі столи», ділові ігри, самостійна робота, індивідуальна робота; передбачено підготовку кваліфікаційної роботи з методики навчання української мови в закладах загальної середньої освіти або розділу у магістерському дослідженні.

Академічна доброчесність

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання		
Знання:	ПР 3 1.	Розуміння шляхів інноваційного розвитку системи вищої освіти України в умовах реформаційних перетворень.
	ПР3 3.	Базові уявлення про психологічні чинники, які впливають на процес навчання студентів, про структуру педагогічних здібностей та їх формування у студентів.
	ПР3 4.	Поглиблені знання сучасного мовознавства, академічної риторики, культури наукової української мови.
	ПР3 6	Розуміння методів та прийомів навчання

	ПРЗ 9	української мови в закладах освіти. Знання академічної риторики, полемічного мистецтва, техніки мовлення, експресивно-логічних засобів мови.
	ПРЗ 10	Знання сучасних методик і технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних для успішного, ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукових досліджень.
Уміння:	ПРУ 1	Володіє науковим інструментарієм у галузі філології, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі методики навчання української мови.
	ПРУ 2	Уміє застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових для розв'язання проблем професійної (освітньої та наукової) діяльності.
	ПРУ 3	Уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; пропонує шляхи вирішення досліджуваної проблеми, аргументуючи власну позицію.
	ПРУ 4	Здатний діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності.
	ПРУ 5	Володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах загальної середньої, додаткової педагогічної освіти.
	ПРУ 6	Проектує і проводить різні види занять з урахуванням інноваційних технологій, передового педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді.
	ПРУ 7	Бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори).
	ПРУ 8	Бере участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).
	ПРУ 9	У професійній діяльності керується сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці.
	ПРУ 10	Уміє будувати і втілювати ефективну стратегію професійного саморозвитку і самовдосконалення.
Комунікація	ПРК 1	Вільне компетентне спілкування державною мовою з широким колом фахівців, із громадськістю у галузі професійної та/або

	ПРК 2	наукової діяльності.
	ПРК 3	Ефективна взаємодія в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.
	ПРК 3	Педагогічна комунікація у процесі навчання української мови.
Автономія і відповідальність	ПРА 2	Відповідальне ставлення до навчання учнів.
	ПРА 3	Здатність до навчання упродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації.

Види контролю: поточний, поетапний, підсумковий, самоконтроль;

Форми контролю: усне та письмове опитування, тестування, есе, презентації, виконання творчих завдань (авторські конспекти занять, проєкти, презентації досвіду вчителя), колоквиуми, залік.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів
90-100	<p>Відмінно». Магістрант/ка показує високий рівень володіння теоретичним матеріалом, розуміння специфіки професії і предметної галузі, розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти; орієнтується в основних тенденціях мовної освіти, має прагнення самостійно опанувати нові знання за спеціальністю для використання у майбутній професійній діяльності. Студент уміє здійснювати пошук, аналізувати, порівнювати, критично осмислювати фахову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна; магістрант/ка уміє чітко і зрозуміло висловлювати думку, вести розгорнутий академічний монолог/діалог із фахової проблематики, дотримується принципів професійної етики, правил академічної доброчесності. Володіє загалом навичками ефективно проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти, проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти) з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді, виконувати дослідницький або медіапроект з актуальних проблем методики.</p> <p>Бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори). Володіє проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі методики української мови, бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах), прагне до ефективної взаємодії в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
82-89	<p>Магістрант показує достатній рівень сформованості професійної компетентності, розуміння специфіки професії і предметної галузі, методів та прийомів навчання української мови в закладах загальної середньої освіти; має прагнення опанувати нові знання за спеціальністю для використання у майбутній професійній діяльності. Здійснює пошук, аналізувати, порівнювати, критично осмислювати фахову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення; при виконанні завдань дотримується принципів професійної етики, правил академічної доброчесності.</p> <p>Усна чи письмова відповідь загалом логічна, послідовна, змістовна, наявні окремі мовленнєві огріхи.</p> <p>Є спроби виконати проблемні завдання; проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти, проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти) з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді, виконувати дослідницький або медіапроект з актуальних проблем методики.</p>

	<p>Бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори). Загалом володіє проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі методики української мови, бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах), прагне до ефективної взаємодії в команді.</p>
74-81	<p>Середньо-достатній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; магістрант розуміється в методах та прийомах навчання/викладання української мови в закладах освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Загалом уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення. Загалом володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови в закладах загальної освіти; проектує і може проводити різні види занять з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді; стежить за власним мовленням.</p> <p>Є спроби виконати проблемні завдання; проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти, проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти) з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді, з допомогою викладача виконувати дослідницький або медіапроект з актуальних проблем методики. Є учасником круглих столів учителів-філологів; бере пасивну участь у конференціях, семінарах; дотримується правил академічної доброчесності; прагне до ефективної взаємодії в команді</p>
64-73	<p>Середній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; магістрант розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах освіти. Усна чи письмова відповідь правильна, неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються окремі фактичні помилки, неточності. Загалом під керівництвом викладача аналізує науково-методичну та загальнонаукову інформацію.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови в закладах загальної освіти; з допомогою викладача магістрант проектує і може проводити різні види занять з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді; стежить за власним мовленням. Прагне опанувати проблемно-пошукові методи для проведення досліджень у галузі методики української мови, іноді бере участь у конференціях, семінарах. прагне дотримуватися правил академічної доброчесності.</p>
60-63	<p>Задовільний рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються фактичні помилки, неточності. Магістрант намагається покликатися на ідеї відомих методистів, намагається аналізувати, зіставляти, узагальнювати, систематизувати методичні явища й положення, при цьому допускає неточності, огріхи.</p>

	<p>Намагається аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; проте наявні фактичні помилки у викладі матеріалу. Частково володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови в закладах вищої, загальної середньої освіти; з допомогою викладача магістрант проектує і проводить різні види занять; прагне стежити за власним мовленням.</p>
35-59	<p>Незадовільно (з правом перескладання) мають студенти, які відтворюють половину матеріалу. Усна чи письмова відповідь неповна або неправильна, нечітка, непослідовна, допускаються грубі фактичні помилки, відсутні приклади. Магістрант/ка не володіє навчальним матеріалом, не спроможний відтворити загальновідомі методичні явища й положення, не розуміє принципів викладання мови у старшій школі. Простежується невідповідність до практичних і семінарських занять.</p>
1-34	<p>Незадовільно (без права перескладання) отримують ті студенти, які не можуть відтворити теоретичний матеріал, вони не завжди розуміють суть питання, не можуть застосувати набуті знання в елементарних стандартних ситуаціях; відповіді містять грубі фактичні помилки. Наявна відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни, неспроможність дати усну чи письмову відповідь, відтворити загальновідомі методичні явища й положення, простежується систематична невідповідність до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Такий магістрант потребує повторного прослуховування курсу.</p>

Розподіл балів

Поточний контроль																									Разом	Сума								
РОЗДІЛ 1								РОЗДІЛ 2				РОЗДІЛ 3								РОЗДІЛ 4				РОЗДІЛ 5					56	100				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29			30	31	32	33
Поточний контроль																																		
1	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2	1		2	2		
Контроль самостійної роботи																																		
10								8				8								8				10					44					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: тести, проекти, есе, презентації результатів виконаних завдань, методичних проектів (доповіді, промови, організація дискусії на наукових конференціях тощо).

Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ У СТАРШІЙ (ПРОФІЛЬНІЙ) ШКОЛІ

Тема 1. Актуальність філологічних знань для розвитку сучасної людини і суспільства. Інноваційні процеси у лінгвістиці та лінгводидактиці. Українська мовна освіта: законодавчий, лінгводидактичний аспекти. Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти.

Тема 2. Предмет і завдання методики навчання української мови у старших класах (рівні стандарту, академічний і профільний). Проблематика курсу в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016), Законів України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2018), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018). Концепції упровадження медіаосвіти в Україні (2016).

Тема 3. Зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Методологічна основа курсу: компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний, андрагогічний, контекстний підходи. Лінгвістичні, психологічні та дидактичні основи навчання української мови.

Тема 4. Основні етапи становлення і розвитку української лінгвометодики.

2. Педагогічна майстерність вітчизняних університетських лінгвістів та методистів (С.Чавдаров, Г.Ващенко, А.Медушевський, Є.Дмитровський, В.Масальський, М.Жовтобрюх, М.Стельмахович, І.Олійник). 3. Розвиток методики навчання мовознавчих дисциплін у закладах вищої педагогічної освіти, у Сумському інституті (університеті): Л.Скрипник, Л.Бова, В.Горяний, О.Скорик, Н.Ганжа, С.Дорошенка. 4. Пошуки сучасного мовознавства і лінгвометодики (О.Біляєв, О.Горошкіна, Н.Голуб, А.Грищенко, С.Єрмоленко, Л.Мацько, М.Пентилюк, Т.Симоненко та ін.). Пошуки сучасного мовознавства і лінгвометодики (О.Біляєв, О.Горошкіна, Н.Голуб, С.Єрмоленко, Л.Мацько, М.Пентилюк, Т.Симоненко та ін.). Досвід мовознавців і лінгводидактів Сумщини О.Скорика, С.Дорошенка, учителів-методистів м.Суми і Сумщини (А.Баєва, Н.Шеденко та ін.). Методична робота вчителя-словесника. Педагогічна майстерність учителя-словесника в дослідницьких рефлексіях. Академічна культура і академічна доброчесність вчителя-словесника. Ресурсний центр професійного розвитку вчителя української мови і літератури в університеті: мета, завдання, основні підходи до навчання української мови у старшій (профільній) школі.

Тема 5. Зміст мовної освіти у старших класах. Реалізація змістових ліній на уроках української мови у старших класах. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу. Навчання української мови у вимірах медіаграмотності/ інфомедійної грамотності. Принцип інформаційної екології.

Тема 6. Програми і підручники з української мови. Принципи побудови шкільного курсу української мови. Варіативність структури курсу «Українська мова» у 10-11 класах. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 10-11 класів з української мови (рівень стандарту, академічний рівень і профільний).

Тема 7. Зміст шкільного курсу української мови у старших класах (рівні стандарту, академічний і профільний). Календарно-тематичне планування з української мови як обов'язковий документ для вчителя-словесника. Навчання української мови крізь призму діалогу мовних особистостей. Текст – основна одиниця навчального заняття. Розвиток мовної особистості в текстовій діяльності. Комунікативна взаємодія учасників освітнього процесу.

Тема 8. Основні підходи до навчання української мови у старших класах: особистісний, комунікативно-діяльнісний, функціонально-стилістичний, соціокультурний; компетентнісний; соціокультурний; єдності навчання, виховання і розвитку; взаємозв'язаного опанування мови й мовлення, чотирьох видів мовленнєвої діяльності; диференціації; наступності й перспективності між основною і старшою ланками загальноосвітньої школи, між профільною і професійною освітою і т. ін.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ

Тема 9. Наукові основи мовленнєвої діяльності учнів. Сучасні підходи до мовленнєвого розвитку старшокласників на уроках української мови: комунікативно-діяльнісний, особистісно зорієнтований, соціокультурний і компетентнісний підходи. Виховання потреби самоосвіти, удосконалення навичок самоконтролю, особистісно-мовленнєвої діяльності.

Тема 10. Методи і прийоми поглиблення і систематизації знань, умінь і навичок з культури мовлення в 10-11 класах. Робота над удосконаленням мовленнєвої культури учнів при вивченні окремих розділів курсу. Навчання учнів мистецтву діалогу (засвоєння норм мовленнєвої поведінки в різних сферах і ситуаціях спілкування, культури слухання, оволодіння різноманітними стратегіями і тактиками ефективної комунікації, дотримання правил проведення вебінарів, диспутів, розвиток культури медіагігієни). Недоліки мовленнєвого розвитку учнів з особливими потребами. Ефективне застосування вчителем методів, форм і прийомів корекційного навчання у процесі навчання української мови.

Тема 11. Методика роботи щодо сприймання чужого мовлення (аудіювання, конспектування висловлювань, тематичні виписки, тези, конспект). Методика написання творів на літературно-критичні, літературно-публіцистичні, екологічні, морально-етичні, профорієнтаційні теми. Методика написання есе. Робота із медіатекстом: газетний текст, теле- і радіотекст, рекламний текст. Культура інформаційної взаємодії, медіабезпеки і медіагігієни.

Тема 12. Методика роботи щодо відтворення готового тексту (виразне читання, перекази із творчим завданням) в 10-11 класах. Формування умінь і навичок володіння різними видами читання (ознайомлювальним, вивчальним, переглядовим, аналітичним). Володіння прийомами роботи з навчальною книжкою, інформаційними джерелами, ресурсами Інтернету. Методика проведення уроків перекладу тексту. Культура роботи з текстом художнього твору, медіатекстом. Лінгвоекотологічний принцип (або принцип лінгвістичної (мовної) екології), принцип виховання мовного смаку, мовної толерантності.

Тема 13. Методика роботи щодо створення власних висловлювань у 10 класі. Методика роботи з діловими паперами. Вироблення мовного смаку шляхом розширення лінгвістичного (філологічного) світогляду.

РОЗДІЛ 3 МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ

Тема 14. Особливості структури уроків української мови в 10-11 класах. Формування критичного мислення.

Тема 15. Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з фонетики, лексикології, фразеології, словотвору, морфології, правопису в 10 класі. Види вправ.

Тема 16. Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з пунктуації та синтаксису в 11 класі. Види вправ.

Тема 17. Особливості вивчення загальних відомостей про мову в 10- 11 класах, формування уявлень про лінгвістику як складову загальнолюдської культури. Мова міста і села. Потреби у знанні міської комунікації. Жаргон, арго, сленг сучасного школяра.

Тема 18. Методи та прийоми покращення орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів старших класів. Методика проведення уроків орфографічно-пунктуаційного практикуму.

Тема 19. Формування стилістичних умінь та культури мовлення учнів у 10-11 класах. Види вправ зі стилістики в старших класах. Система вправ і завдань щодо розвитку комунікативних умінь і навичок старшокласників.

Тема 20. Методика вивчення риторики у старших класах. Форми і методи вироблення риторичної майстерності учнів 10-11 класів. Навчання старшокласників веденню ефективного діалогу. Обговорення етикету повідомлень засобами колективної комунікації в режимі конференції та в чатах (домовляння про зустріч, вибачення, привітання зі святом). Дотримання лінгвоекологічної норми, толерантної комунікації у мережевому просторі, етикету.

Тема 21. Методика вивчення теми «Будова тексту» в 11 класі. Науково-популярні медіатексти, навчальні, ігрові (фільми, телепередачі, відеокліпи), анімаційні, їх роль, завдання, функції. Основні прийоми й технології створення медіатекстів. Сприймання, медіасприймання, творче медіасприймання. Формати візуальної медіаторчості.

Тема 22. Методи навчання: активні, інтерактивні, суб'єкт-суб'єктна навчальна взаємодія; евристичне спостереження, порівняння, конструювання, моделювання, смислове бачення, символічне бачення, метод творчої реалізації, проблемного навчання.

Тема 23. Методи формування лінгвокультурознавчої компетентності через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен.

РОЗДІЛ 4 МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ

Тема 24. Сучасний урок: основні вимоги, типи, критерії ефективності. Конспект уроку як комунікативний феномен. Вправи і завдання – важливий компонент на уроках української мови. Академічна культура – основа дослідницького навчання української мови у старшій школі.

Тема 25. Форми проведення уроків української мови у старших класах. Уроки-лекції з української мови, вимоги до їх підготовки і проведення, принципи добору навчального матеріалу, основні складові лекції. Традиційні та інноваційні форми лекцій. Медіаосвітній компонент на уроках. Культура слухання лекції. Конспектування лекції.

Тема 26. Уроки-семінари з української мови. Формування умінь сприймати, розуміти, систематизувати, перетворювати, використовувати медіаосвітню інформацію з різних джерел, у т.ч. довідкової інформації (словники, енциклопедії, онлайн-ресурси тощо); електронних засобів масової інформації (електронної пошти, сервісних програм мережі).

Тема 27. Уроки-колоквиуми, уроки-заліки, уроки-дидактичні ігри з української мови в старших класах, вимоги до їх підготовки і проведення. Онлайн-ігри від АУП «Медіазнайко» та IREX «Медіаграмотна місія», віртуальна екскурсія «Автентична Україна». Робота з публіцистичним, науковим, художнім, офіційно-діловим текстом, медіатекстом. Створення тексту інформації для шкільного веб-сайту.

Тема 28. Методика проведення спецкурсів і спецсемінарів з української мови. Позакласна діяльність за фахом з урахуванням педагогічних інновацій, знань про індивідуально-вікові особливості учнівської молоді, у т.ч. дітей з особливими освітніми потребами. Шкільний кабінет української мови. Лінгвістичні гуртки. Методика проведення шкільного факультативу з основ медіакультури. Організація науково-дослідницької діяльності учнів, зокрема в Малій академії наук.

РОЗДІЛ 5 МЕТОДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МОВНІЙ ОСВІТІ

Тема 29. Сучасні освітні технології у процесі навчання української мови: технологія формування творчої особистості; технологія навчання як дослідження; технологія особистісно зорієнтованого навчання; технології розвивального навчання, педагогічного проектування. Урок із застосуванням інтерактивних технологій. Технології занять та гурткової роботи з регіональним компонентом.

Тема 30. Засоби навчання на уроках української мови в старших класах. Принципи побудови чинних підручників української мови для 10-11 класів.

Підручник української мови як засіб самовдосконалення, самоосвіти учнів. Контет-аналіз науково-навчальних текстів завдань за спрямованістю на розвиток мовнокомунікативних, медіасвітніх умінь.

Тема 31. Додаткові інформаційно-методичні матеріали: роздатковий матеріал до лекції, збірник завдань для самостійної роботи. Лінгвістичний проект. Застосування нових інформаційних технологій для пошуку інформації з актуальних питань мовознавства в мережі Інтернет (використання web-браузерів, робота з інформаційно-пошуковими й інформаційно-довідковими системами, автоматизованими бібліотечними системами, електронними журналами). Ознайомлення з українським лінгвістичним інтернет-порталом «Словники України онлайн».

Тема 32-33. Електронні лінгвістичні ресурси: зміст, принципи організації та їх використання. Методичні особливості проведення занять на основі використання цифрових технологій. Використання нових інформаційних технологій для організації лінгвістичного діалогу в мережі (використання електронної пошти, участь в інтернет-коференціях, інтернет-семінарах тощо). Використання нових інформаційних технологій для створення тематичних професійно орієнтованих блогів, web-сторінок, проведення webквестів.

Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	пр	кон	сп		лек	пр	кон	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
РОЗДІЛ 1										
УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ У СТАРШІЙ (ПРОФІЛЬНІЙ) ШКОЛІ										
Тема 1. Актуальність філологічних знань для розвитку сучасної людини і суспільства. Інноваційні процеси у лінгвістиці та лінгводидактиці. Українська мовна освіта: законодавчий, лінгводидактичний аспекти. Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти.	4,5	0,5			4	1,5	0,5	1		
Тема 2. Предмет і завдання методики навчання української мови у старших класах (рівні стандарту, академічний і профільний). Проблематика курсу в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016), Закону України «Про освіту» (2017).	4,5	0,5				0,5		0,5		
Тема 3. Зв'язок з іншими науками та культурологічними, психолого-педагогічними, мовно-літературними навчальними дисциплінами. Методологічна основа курсу: компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний, андрагогічний, контекстний підходи навчання мови в школі.	1	0,5	0,5			1	0,5	0,5		
Тема 4. Пошуки сучасного мовознавства і лінгвометодики. Педагогічна майстерність учителя-словесника. Академічна культура і академічна доброчесність учителя-словесника. Ресурсний центр	5,5	0,5			5	10,5		0,5		10

професійного розвитку вчителя.										
Тема 5. Зміст мовної освіти у старших класах. Реалізація змістових ліній на уроках української мови у старших класах. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу. Навчання української мови у вимірах медіаграмотності/інфомедійної грамотності.	2,5		0,5		2	10				10
Тема 6. Програми і підручники з української мови. Зміст і принципи побудови шкільного курсу української мови.	0,5	0,5				10				10
Тема 7. Зміст шкільного курсу української мови у старших класах. Навчання української мови крізь призму діалогу мовних особистостей.	0,5		0,5							
Тема 8. Основні підходи до навчання української в старших класах.	6	0,5	0,5		5	2				2
Разом	25	3	2		20	35,5	2	1,5		32

РОЗДІЛ 2
МЕТОДИКА МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ

Тема 9. Наукові основи мовленнєвої діяльності учнів.	5,5	1	0,5	2	2	0,5	0,5			
Тема 10. Методи і прийоми поглиблення і систематизації знань, умінь і навичок з культури мовлення в 10-11 класах.	2,5	0,5			2	10				10
Тема 11. Методика роботи щодо сприймання чужого мовлення в 10 класі.	2,5	0,5			2					
Тема 12. Методика роботи щодо відтворення готового тексту в 10-11 класах.	2,5	0,5			2					
Тема 13. Методика роботи щодо створення власних висловлювань в 10 класі.	3	0,5	0,5		2					
Разом	16	3	1	2	10	10,5	0,5			10

РОЗДІЛ 3
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СТАРШИХ КЛАСАХ

Тема 14. Особливості структури уроків української мови в 10-11 класах. Формування	1	0,5	0,5							
---	---	-----	-----	--	--	--	--	--	--	--

критичного мислення.										
Тема 15. Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з фонетики, лексикології, фразеології, словотвору, морфології, правопису в 10 класі. Види вправ.	3	0.5	0.5		2					
Тема 16. Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з пунктуації та синтаксису в 11 класі. Види вправ.	3	0.5	0.5		2					
Тема 17. Особливості вивчення загальних відомостей про мову в 10-11 класах. Мова міста і села. Потреби у знанні міської комунікації. Жаргон, аргі, сленг сучасного школяра.	2				2	10				10
Тема 18. Методи та прийоми покращення орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів старших класів.	2				2					
Тема 19. Методика опрацювання стилів, формування стилістичних умінь та культури мовлення учнів У 10-11 класах.	0.5	0.5				0.5		0.5		
Тема 20. Методика вивчення риторики в старших класах.	5,5	0,5			5					
Тема 21. Методика вивчення теми «Будова тексту» в 11 класі.	6	0,5	0.5		5					
Тема 22. Методи навчання (активні, інтерактивні, суб'єкт-суб'єктна навчальна взаємодія). Методи учіння (навчально-пізнавальна діяльність студента, самонавчання, творче використання теоретичних знань).	0.5		0,5							
Тема 23. Методи формування лінгвокультурознавчої	0.5		0,5			10				10

компетентності через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен.										
Разом	24	3	3		18	20,5		0,5		20

**РОЗДІЛ 4
МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
У СТАРШИХ КЛАСАХ**

Тема 24. Сучасний урок: основні вимоги, типи, критерії ефективності. Академічна культура у старшій школі.	1,5	0,5	1			0,5	0,5			
Тема 25. Форми проведення уроків української мови в старших класах. Уроки-лекції з української мови в старших класах. Медіаосвітній компонент на уроках.	0,5	0,5				10,5		0,5		10
Тема 26. Уроки-семінари з української мови в старших класах, вимоги до їх підготовки і проведення. і обговорення розглянутих питань. Медіаосвітній компонент на уроках.	1		1			0,5		0,5		
Тема 27. Уроки-кологвіуми, уроки-дидактичні ігри з української мови в старших класах. Медіаосвітній компонент на уроках.	1		1			5				5
Тема 28. Методика проведення спецкурсів і спецсемінарів з української мови. Методика проведення шкільного факультативу з основ медіакультури. Організація науково-дослідницької діяльності учнів, зокрема в Малій академії наук..	9	1	2		6	5				5
Разом	13,5	2	5		6	21,5	0,5	1		20

**РОЗДІЛ 5
МЕТОДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МОВНІЙ ОСВІТІ**

Тема 29-30. Сучасні освітні технології у процесі навчання української мови:	4,5	1,5	1		2	1	0,5	0,5		
---	-----	-----	---	--	---	---	-----	-----	--	--

технологія формування творчої особистості; технологія навчання як дослідження; технологія особистісно зорієнтованого навчання; технології розвивального навчання, педагогічного проектування.										
Тема 31. Додаткові інформаційно-методичні матеріали: роздатковий матеріал до лекції, збірник завдань для самостійної роботи, Лінгвістичний проєкт.	6				2	1	0,5	0,5		
Тема 32-33. Електронні лінгвістичні ресурси: зміст, принципи організації та їх використання. Методичні особливості проведення занять на основі використання цифрових технологій (Інтернет-ресурсів, енциклопедій).	8									
Разом	25,5	3	3		6	2	1	1		
Усього годин	90	14	14	2	60	90	4	4		82

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти	2	0,5
2	Навчання української мови крізь призму вимог Концепції «Нова українська школа»	2	0,5
3	Мовленнєвий розвиток учнів 10-11 класів. Реалізація змістових ліній.	2	0,5
4	Сучасний урок: основні вимоги, технології, критерії ефективності, підручники.	2	0,5
5	Технології проведення занять і позакласної роботи з української мови.	2	0,5
6	Методичні технології у мовній освіті. Медіаосвітній компонент на уроках української мови	2	0,5
7	Методична робота вчителя-словесника.	2	1

	Академічна культура вчителя-словесника		
	Усього	14	4

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Концептуальні засади опанування української мови в освітніх закладах	2	1
2	Інноваційні процеси у мовній освіті. Програми з української мови для 10-11 класів.	2	1
3	Методика мовленнєвого розвитку учнів 10-11 класів. Навчання української мови у вимірах медіа грамотності.	2	
4	Методика вдосконалення знань, умінь і навичок з української мови у старших класах. Академічна культура – основа дослідницького навчання української мови у старшій школі.	2	1
5	Методичні технології у мовній освіті	2	1
6	Технологія сучасного уроку. Технології занять із регіональним компонентом.	2	
7	Методична робота вчителя-словесника. Академічна культура вчителя-словесника	2	
	Усього	14	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Реалізація культурологічної (соціокультурної) змістової лінії на уроках української мови у старших класах. 1. Вивчення мови як профільного предмета і ступінь її представленості як окремого	5	5

	навчального предмета в профілях інших спеціалізацій (стандарту, академічного, профільного) для загальноосвітніх навчальних закладів.		
2	<p>Загальні питання навчання української мови в старших класах</p> <p>1. Шляхи використання дослідницьких методів на уроках української мови в старших класах. Проблемне вивчення української мови в старших класах. Програмування та алгоритмізація на уроках рідної мови в 10-11 класах.</p> <p>2. Індивідуальна робота з учнями старших класів на уроках української мови. Тест як форма підсумкового контролю знань з української мови в 10-11 класах. Міжпредметні зв'язки та інтегроване навчання на уроках української мови в старших класах.</p> <p>3. Організація самостійного вивчення учнями навчального матеріалу на уроках української мови в 10-11 класах. Форми і методи роботи. Основні умови ефективності навчальної діяльності на уроках української мови в старших класах. Формування пізнавальної активності школярів на уроках рідної мови в 10-11 класах. Формування навичок творчої діяльності учнів старших класів на уроках української мови.</p> <p>4. Лексикографічна робота на уроках української мови в старших класах. Види робіт зі словниками на уроках української мови в старших класах. Методи вироблення у старшокласників умінь послуговуватися довідковою лінгвістичною літературою.</p> <p>5. Принципи побудови й зміст чинних програм з української мови для 10-11 класів.</p> <p>6. Засоби навчання на уроках української мови в старших класах.</p> <p>7. Підготовка до практичного і лабораторного занять.</p>	5	5
3	<p>Методика вдосконалення знань, умінь і навичок з мови у старших класах</p> <p>1. Методи та прийоми покращення орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів старших класів.</p>	10	10

	<p>2. Словникова робота на уроках української мови в старших класах.</p> <p>3. Особливості вивчення загальних відомостей про мову в 10-11 класах.</p> <p>4. Підготовка до практичних занять.</p>		
4	<p>Методика мовленнєвого розвитку учнів 10-11 класів</p> <p>1. Методика написання творів на літературно-критичні, літературно-публіцистичні, екологічні, морально-етичні та профорієнтаційні теми.</p> <p>2. Методи і прийоми поглиблення і систематизації знань, умінь і навичок з культури мовлення в 10-11 класах.</p> <p>3. Методика роботи щодо сприймання чужого мовлення (аудіювання, конспектування висловлювань, тематичні виписки, тези, конспект) в 10 класі.</p> <p>4. Методика роботи щодо відтворення готового тексту (виразне читання, перекази із творчим завданням) в 10-11 класах.</p> <p>5. Методика роботи щодо створення власних висловлювань (діалог, відгук про твір мистецтва) в 10 класі.</p> <p>6. Методика вивчення теми «Будова тексту» в 11 класі.</p>	10	10
5	<p>Методика вивчення стилістики</p> <p>1. Методика узагальнення і систематизації набутих знань зі стилістики в 10-11 класах. Предмет і завдання вивчення стилістики в 10-11 класах.</p> <p>2. Робота над стилями мовлення на уроках рідної мови в 10-11 класах.</p>	5	5
6	<p>Методика вивчення риторики</p> <p>1. Програмне забезпечення практичної риторики.</p> <p>2. Форми і методи вироблення риторичної майстерності.</p> <p>3. Правила риторики для вчителя-словесника.</p> <p>4. Вправи та завдання з практичної риторики.</p> <p>5. Посібники з риторики для 10-11 класів.</p>	5	5
7	<p>Методика позакласної роботи в старших класах</p> <p>1. Роль і місце позакласної роботи в системі навчання української мови учнів старших</p>	5	

	класів. Основні форми позакласної роботи з української мови в 10-11 класах.		
8	Методика проведення факультативних занять, спецкурсів і спецсемініарів з української мови 1. Факультативні заняття з української мови в старших класах. Спецкурси з української мови для учнів 10-11 класів..	5	15
9	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 10-11 класів з української мови (рівень стандарту, академічний рівень і профільний).	5	10
10	Сучасні освітні технології у процесі викладання української мови. 1. Інформаційно-методичне забезпечення технологій навчання. 2. Досвід закладів вищої освіти щодо впровадження освітніх технологій на заняттях з лінгвістичних і лінгвометодичних дисциплін. 3. Інфо-медійна грамотність учителя-словесника.	5	12
	Усього	60	82

Засоби діагностики результатів навчання

Усне опитування, доповіді, виступи, творчі роботи, дослідницькі /медіа освітні проекти та їх захист, контрольна робота, поточний контроль.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

конспекти лекцій; посібники, індивідуальні завдання; тестові завдання; комп'ютерні презентації до окремих занять.

Питання для поточного і підсумкового контролю

Інноваційні процеси у лінгвістиці та лінгводидактиці. Українська мовна освіта: законодавчий, лінгводидактичний аспекти.

Учитель-словесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти. методична робота вчителя-словесника. Педагогічна майстерність учителя-словесника в дослідницьких рефлексіях.

Предмет і завдання методики навчання української мови у старших класах (рівні стандарту, академічний і профільний).

Проблематика курсу в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016), Законів України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2018), «Про забезпечення функціонування української мови

як державної» (2019), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018). Концепції упровадження медіаосвіти в Україні (2016). Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України» (2018).

Методологічна основа курсу: компетентнісний, системний, особистісно-діяльнісний, андрагогічний, контекстний підходи. Лінгвістичні, психологічні та дидактичні основи навчання української мови.

Пошуки сучасного мовознавства і лінгвометодики. Педагогічна майстерність учителя української мови і літератури.

Академічна культура вчителя-словесника. Ресурсний центр професійного розвитку вчителя української мови і літератури в університеті: мета, завдання, основні підходи до навчання української мови в старших класах.

Зміст мовної освіти у старших класах. Реалізація змістових ліній на уроках української мови у старших класах. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу.

Навчання української мови у вимірах медіаграмотності/ інфомедійної грамотності. Принципи естетичної вартісності медіатекстів.

Програми і підручники з української мови. Принципи побудови шкільного курсу української мови.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 10-11 класів з української мови (рівень стандарту, академічний рівень і профільний).

Текст – основна одиниця навчального заняття. Розвиток мовної особистості в текстовій діяльності. Комунікативна взаємодія учасників освітнього процесу.

Основні підходи до навчання української мови в старших класах.

Сучасні підходи до мовленнєвого розвитку старшокласників на уроках української мови. Виховання потреби самоосвіти, удосконалення навичок самоконтролю, особистісно-мовленнєвої діяльності.

Методи і прийоми поглиблення і систематизації знань, умінь і навичок з культури мовлення в 10-11 класах. Навчання учнів мистецтву діалогу, розвиток культури медіагігієни. Методика написання есе.

Робота із медіатекстом: газетний текст, теле- і радіотекст, рекламний текст. Культура інформаційної взаємодії, медіабезпеки і медіагігієни.

Методика роботи щодо відтворення готового тексту в 10-11 класах.

Методика роботи щодо створення власних висловлювань в 10 класі. Вироблення мовного смаку шляхом розширення лінгвістичного (філологічного) світогляду.

Особливості структури уроків української мови в 10-11 класах. Формування критичного мислення.

Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з фонетики, лексикології, фразеології, словотвору, морфології, правопису в 10 класі. Види вправ.

Методи і прийоми поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з пунктуації та синтаксису в 11 класі. Види вправ.

Особливості вивчення загальних відомостей про мову в 10- 11 класах, формування уявлень про лінгвістику як складову загальнолюдської культури.

Формування стилістичних умінь та культури мовлення учнів у 10-11 класах.

Форми і методи вироблення риторичної майстерності учнів 10-11 класів. Навчання старшокласників веденню ефективного діалогу в режимі конференції та в чатах.

Методика вивчення теми «Будова тексту» в 11 класі. Науково-популярні медіатексти, навчальні, ігрові (фільми, телепередачі, відеокліпи), анімаційні, їх роль, завдання, функції.

Основні прийоми й технології створення медіатекстів. Сприймання, медіасприймання, творче медіасприймання. Формати візуальної медіаторчості.

Методи навчання: активні, інтерактивні, суб'єкт-суб'єктна навчальна взаємодія; евристичне спостереження, порівняння, конструювання, моделювання, смислове бачення, символічне бачення, метод творчої реалізації, проблемного навчання.

Методи формування лінгвокультурознавчої компетентності через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен.

Сучасний урок: основні вимоги, типи, критерії ефективності. Конспект уроку як комунікативний феномен.

Вправи і завдання – важливий компонент на уроках української мови.

Академічна культура – основа дослідницького навчання української мови у старшій школі.

Форми проведення уроків української мови в старших класах.

Уроки-лекції з української мови, вимоги до їх підготовки і проведення, принципи добору навчального матеріалу, основні складові лекції.

Медіаосвітній компонент на уроках.

Культура слухання лекції. Конспектування лекції.

Уроки-семінари з української мови. Формування умінь сприймати, розуміти, систематизувати, перетворювати, використовувати медіаосвітню інформацію з різних джерел, у т.ч. довідкової інформації (словники, енциклопедії, онлайн-ресурси тощо); електронних засобів масової інформації (електронної пошти, сервісних програм мережі).

Уроки-колоквиуми, уроки-заліки, уроки-дидактичні ігри з української мови в старших класах, вимоги до їх підготовки і проведення. Створення тексту інформації для шкільного веб-сайту

Методика проведення спецкурсів і спецсемінарів з української мови.

Позакласна робота з української мови. Шкільний кабінет української мови. Лінгвістичні гуртки.

Методика проведення шкільного факультативу з основ медіакультури.

Організація науково-дослідницької діяльності учнів, зокрема в Малій академії наук.

Урок із застосуванням інтерактивних технологій.

Технології занять та гурткової роботи з регіональним компонентом.

Засоби навчання на уроках української мови в старших класах. Принципи побудови чинних підручників української мови для 10-11 класів.

Підручник української мови як засіб самовдосконалення, самоосвіти учнів. Контет-аналіз науково-навчальних текстів завдань за спрямованістю на розвиток мовнокомунікативних, медіасвітніх умінь.

Додаткові інформаційно-методичні матеріали: роздатковий матеріал до лекції, збірник завдань для самостійної роботи. Лінгвістичний проєкт.

Методичні особливості проведення занять на основі використання цифрових технологій.

Використання нових інформаційних технологій для створення тематичних професійно орієнтованих блогів, web-сторінок і web-квестів.

8.Рекомендовані джерела інформації

Основні:

Видатні особистості з українського мовознавства. Хрестоматія / за заг. ред. Марини Навальної ; укл. : Тетяна Левченко, Тетяна Чубань. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2016. 172 с.

Горошкіна О. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: Монографія. Луганськ: Альма-матер, 2004. 362 с.

Груба Т. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ. 2018.

Горошкіна О.М., Попова Л.О., Нікітіна А.В. Теорія і практика навчання української мови в старших класах. Х.: Основа, 2012. 171 с.

Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ наук. ред. укр. видання д-ра пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.

Караман С. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: Посібник для студентів пед.університетів та інститутів/колектив авторів М. І. Пентиліук, С. О. Караман, О. В. Караман/ за ред. М. І. Пентиліук: К.: Ленвіт, 2011. 366 с.

Мацько Л.І., Семеног О. М. та ін. Українська мова: 10–11 класи. Програма для профільного навчання учнів ЗНЗ. Філологічний напрям, профіль – українська філологія. К., 2017. 82 с. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

Мацько Л.І., Семеног О.М., Голуб Н.Б. Мова наша – українська: навчально-метод посібник для вчителя/ За ред. Л.І. Мацько. К.: Дивослово, 2020. 500 с.

Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах/За ред. М.І. Пентиліук. К. : Ленвіт, 2009. 400с.

Методика навчання української мови у вищих навчальних закладах та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: навч.-метод. посібник/ За ред. О.І. Потапенка. К.: Міленіум, 2006. 332 с.

Остапенко Н.М. Теорія і практика формування лінгводидактичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ. Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2008. 330 с.

Остапенко Н., Симоненко Т., Руденко В. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2016. 248 с.

Пентиліук М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей. К.: Ленвіт, 2011. 256 с.

Потапенко О.І., Кожуховська Л.П., Товкайло Т.І., Чубань Т.В. Лінгводидактика (курс лекцій): навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: Міленіум, 2005. 402 с.

Практикум із методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів/ Кол. авторів за ред. М.І. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.

Семенов О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 224 с.

Симоненко Т.В. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: Монографія. Черкаси: Вид. Вовчок О. Ю., 2006. 328с.

Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб./ Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.

Шелехова Г.Т., Голуб Н.Б., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Федорчук Т.М., Косянчук С.В. Навчання української мови в старшій школі на академічному рівні: посіб. для вчителя. К. : Педагогічна думка, 2012. 208с.

Додаткові джерела:

Горошкіна О., Кузьмішина О., Мордовцева Н., Нікітіна А. та ін Формування мовної особистості учня. Луганськ: СПД Резніков В.С., 2009. 304с.

Готуємося до уроку української мови: метод посіб для вчителя/ За ред. О.М.Семенов. Суми: СумДПУ, 2012. 260 с.

Іванова Т., Іванов В. Медіакомпетентність та медіаграмотність як основні компетентності сучасного педагога. Інформаційне суспільство, 2015. № 20. С.96-99.

Кучерук О. Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови: навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 182 с.

Мацько Л.І. Аспекти мовної особистості у перспекції педагогічного дискурсу. Дивослово. 2006. № 7 (592). липень. С. 2-4.

Методика викладання української мови в середній школі / І. С. Олійник, В. К. Іваненко, Л. П. Рожило, О. С. Скорик. К. : Вища школа, 1979. 309 с.

Медіаосвіта (медіаграмотність) (для слухачів курсів ОППО): навчальна програма/ За ред. К. Левківського, В. Іванова, В. Даниленка, О. Волошенюк, В. Мороз. Київ, 2011. 97с.

Найдьонова Л.А. Кібер-булінг підлітків (віртуальний терор) як новітній феномен інформаційної доби: теоретико-методичні засади подолання і профілактики. Практична психологія та соціальна робота, 2010. №8. С. 10–18.

Найдьонова Л.А. Оновлення Концепції медіаосвіти: навіщо було потрібне і які зміни внесені.

Відновлено

3:

https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/onovlennya_kontseptsii_mediaosviti_navisch_o_bulo_potribne_i_yaki_zmini_vneseni/

Найдьонова Л. А. Психологічні механізми медіаосвіти дітей різного віку. Особистість у єдиному освітньому просторі: збірник наукових тез, 1. Запоріжжя, 2012. С. 135–139.

Селіванова С.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. С.О. Селіванова. Полтава: Довкілля. 2006. 716 с.

Симоненко Т. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: монографія. Черкаси: Вид-во Вовчок О. Ю., 2006. 328с.

Струганець Л. Культура мови: Словник термінів. Тернопіль: Навч. книга. Богдан, 2000. 178 с.

Наукові, науково-методичні праці викладача, який забезпечує навчальну дисципліну

1. Семенов О., Базиль Л., Дятленко Т. Фахова практика вчителя-словесника. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2011. 496 с.

2. Семенов О. Електронні освітні ресурси в лінгвометодичній підготовці педагога-дослідника. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2016. № 10. С. 123-134.

3. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
4. Семеног О. Лінгвоперсонологія: навч. посіб. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 192 с.
5. Семеног О. Мовнокомунікативна особистість учителя й учня у художньо-педагогічному дискурсі. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2017. 180 с.
6. Семеног О. Підготовка майбутніх учителів-словесників до позакласної діяльності з патріотичного виховання: лінгвоаксіологічний контекст. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2017. № 6. С. 142-152.
7. Семеног О. Підготовка майбутніх учителів до гурткової роботи з риторичної майстерності (на матеріалі творчої спадщини Олександра Захаренка). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2017. №1 (65). С. 163–174.
8. Семеног О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.
9. Семеног О. Українська мовна освіта майбутніх фахівців в об'єктиві законодавства та лінгводидактики. Культуромовна особистість фахівця у ХХІ столітті: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Суми, 7 грудня 2017 року)/ за ред. О. М. Семеног. Суми: видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2017. Випуск 1. С. 9-18.
10. Семеног О. Українська мова. 10 клас. Змістова лінія «Громадянська відповідальність»: навч.-метод. посіб. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2019. 340 с.
11. Семеног О. Художньо-педагогічний наратив як засіб формування культури педагогічного спілкування. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2017. Вип. 2 (88). С. 243–248.
12. Семеног О. Цифрові наративи в методичній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2017. Вип. 5, Ч. 2. С. 46–48.
13. Семеног О., Земка О. Формування дослідницьких умінь у майбутніх учителів-словесників: теорія і практика: монографія. Суми : Ніко, 2014. 286 с.
14. Семеног О., Ячменик М.М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя-словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 211 с.

Інформаційні ресурси:

1. Закон «Про загальну середню освіту».
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) від 21 квітня 2016 р. № 1-2/7-110 URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/
3. Концепція «Нова українська школа» 2016 р. URL: <http://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
4. Навчальні програми для 10-11 класів. Українська мова.
URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
5. На урок. Освітній проект. URL: <https://www.facebook.com/naurok.com.ua/>
6. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи
URL: <http://mon.gov.ua/konczepziya.pdf>

7. Онлайн-курс з Іриною Гондюл «Практики щасливих Вчителів». URL: <https://www.facebook.com/groups/335412124059792/>